

Vergaderjaar 1995–1996

24 554

Invoering van de Arbeidsvoorzieningswet 1996 (Invoeringswet Arbeidsvoorzieningswet 1996)

Nr. 4

VERSLAG

Vastgesteld 13 februari 1996

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen. Onder het voorbehoud dat de hierin gestelde vragen en opmerkingen tijdig zullen zijn beantwoord, acht de commissie de openbare behandeling van het wetsvoorstel genoegzaam voorbereid.

INHOUDSOPGAVE

I. Algemeen

1. Inleiding	1
2. Het overgangsrecht	2
3. Vergunningsstelsels arbeidsbemiddeling en ter beschikking stellen van arbeidskrachten	4
4. Samenwerking en inkoopconstructie	5
5. Rapport interdepartementale werkgroep financiële vernieuwing arbeidsvoorziening	9
6. Overig	10

II. Artikelsgewijze behandeling

I. ALGEMEEN

1. Inleiding

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van onderhavig wetsvoorstel. Deze leden zullen bij de paragraaf over de samenwerking en inkoopconstructie alsmede bij de artikelsgewijze behandeling nog enige opmerkingen plaatsen.

De leden van de CDA-fractie hebben eveneens met belangstelling kennis genomen van onderhavig wetsvoorstel.

Deze leden zijn van mening dat de behandeling van het wetsvoorstel Arbeidsvoorzieningswet 1996 (kamerstukken II, 1995–1996, 24 450) vooraf

¹ Samenstelling:

Leden: Doelman-Pel (CDA), Biesheuvel (CDA), Vliegenthart (PvdA), ondervoorzitter, De Jong (CDA), voorzitter, Scheltema-de Nie (D66), Van Middelkoop (GPV), Schimmel (D66), Rosenmöller (GroenLinks), Van Zijl (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Middel (PvdA), Van Hoof (VVD), Boogaard (Groep Nijpels), Noorman-den Uyl (PvdA), Vreeman (PvdA), Adelmund (PvdA), Dankers (CDA), Giskes (D66), Marijnissen (SP), Essers (VVD), Van der Stoel (VVD), Van Dijke (RPF), Bakker (D66), Klein Molekamp (VVD) en Van Blerck-woerdman (VVD).

Plv. leden: Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Esselink (CDA), Sterk (PvdA), Terpstra (CDA), Van Rooy (CDA), Van der Vlies (SGP), Fermina (D66), Rabbae (GroenLinks), Van der Ploeg (PvdA), Wolters (CDA), Dijksma (PvdA), M. M. H. Kamp (VVD), Nijpels-Hezemans (Groep Nijpels), Kalsbeek-Jaspere (PvdA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Apostolou (PvdA), Ten Hoopen (CDA), Van Boxtel (D66), vacature (CD), J. M. de Vries (VVD), B. M. de Vries (VVD), Leerkes (U55+), Van Vliet (D66), Hofstra (VVD) en Hoogervorst (VVD).

moet gaan aan die van onderhavig wetsvoorstel; zij dringen er dan ook bij de regering op aan deze volgorde aan te houden. Daarbij spreken de leden van de CDA-fractie de verwachting uit dat er een nota van wijziging zal komen in verband met het voor dit wetsvoorstel noodzakelijke draagvlak bij sociale partners. Voor het wetsvoorstel Arbeidsvoorzieningswet 1996 is dit draagvlak volstrekt onvoldoende. Het voornemen van sociale partners om uit de Arbeidsvoorziening te stappen bij een ongewijzigde Arbeidsvoorzieningswet 1996 moet niet onderschat worden, zo menen deze leden.

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het voorliggende wetsvoorstel. Reeds bij hun inbreng ten behoeve van wetsvoorstel 24 450 (Arbeidsvoorzieningswet 1996) gaven zij te kennen daarbij de relatie te zullen bezien met het voorliggend wetsvoorstel. Voor een aantal hoofdpunten, zoals onder andere het belang van afstemming in wet- en regelgeving en de samenwerking van verschillende uitvoeringsinstanties, verwijzen zij derhalve naar hun inbreng bij wetsvoorstel 24 450. Dat betekent dat de inbreng van deze leden zich voor dit wetsvoorstel zal beperken tot een aantal nieuwe hoofdpunten, ofwel als aanvullende vragen bij vorengenoemd wetsvoorstel gesteld zal worden.

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel, waarvan de betekenis uiteraard mede beoordeeld moet worden in het kader van de voorgestelde Arbeidsvoorzieningswet 1996. Voor een deel van hun opmerkingen bij het onderhavige wetsvoorstel verwijzen deze leden dan ook naar hetgeen in het verslag over het wetsvoorstel Arbeidsvoorzieningswet 1996 is verwoord.

In algemene zin vragen deze leden de regering hoe thans de mogelijke inwerkingtreding van het wetsvoorstel wordt getaxeerd. Hoeveel tijd dient ten minste te verstrijken tussen het aannemen van de nieuwe wetgeving door de beide Kamers van de Staten-Generaal en de daadwerkelijke invoering? Scherper gesteld: acht de regering invoering van de wet voor 1 januari 1997 nog reëel mogelijk?

De leden van de GPV-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van onderhavig wetsvoorstel. Zij zijn met de regering van mening dat de verantwoordelijkheden van de Arbeidsvoorziening in relatie met de andere partijen helder en consistent in wetgeving moeten worden neergelegd. Desondanks hebben deze leden de indruk dat met onderhavig wetsvoorstel de verantwoordelijkheden van de verschillende partijen nog niet optimaal op elkaar zijn afgestemd. Weliswaar stuurt de voorgestelde inkoopconstructie de gemeenten en de bedrijfsverenigingen heel gericht om bemiddelingsactiviteiten in te kopen bij de arbeidsvoorziening. Dit betekent naar de mening van de leden van de GPV-fractie echter nog niet dat gemeenten en bedrijfsverenigingen alle bemiddelingsactiviteiten uitbesteden. Is het de bedoeling van de regering om door middel van de voorgenomen Wet Inschakeling Werkzoekenden een optimale afstemming van de verantwoordelijkheden te bereiken?

2. Het overgangsrecht

Ten aanzien van het overgangsrecht stemmen de leden van de CDA-fractie in met handhaving van de bestaande Arbeidsvoorzieningsorganisatie als rechtspersoon. Wel plaatsen deze leden een vraagteken bij de grote hoeveelheid onduidelijkheden die op een later moment door de minister geregeld zullen worden. Vooral het samenstel van mogelijkheden en bevoegdheden die ten tijde van de actuele inwerkingtreding in alle wenselijkheden moeten kunnen voorzien brengt naar de mening van deze leden onnodige chaos en onzekerheid met zich. Dit kan worden

voorkomen door op dit punt het advies van de Raad van State te volgen om per 1 januari 1997 de totale overgang naar de nieuwe situatie in werking te laten treden. Juist vanwege de complexiteit van de overgangssituatie is een zorgvuldige en complete overgang van groot belang. Waarom kiest de regering nu voor een ondoorzichtige regeling met vele data, vele open einden en onwerkbare financiële voorschriften door invoering in de loop van het jaar? Waarom wordt op dit punt het advies van de Raad van State niet gevolgd, zo vragen de leden van de CDA-fractie.

Op pagina 13 van de memorie van toelichting acht de regering het gewenst om een ruime variëteit aan mogelijkheden te hebben. Artikel 2 geeft de volledige vrijheid ten aanzien van artikelen, zelfs onderdelen van artikelen. Keerzijde hiervan is echter onzekerheid en onduidelijkheid voor wie van de wetgever afhankelijk is, zo menen de leden van de CDA-fractie.

De leden van de VVD-fractie vragen met de Raad van State op welk moment de nieuwe Arbvo-wetgeving in werking zou moeten c.q. kunnen treden. Enerzijds achten deze leden een te langdurige onzekerheid voor de Arbeidsvoorzieningsorganisatie, maar ook voor andere uitvoeringsorganisaties niet echt wenselijk. Anderzijds gaven deze leden reeds in hun eerdere inbreng aan nog een groot aantal onduidelijkheden te constateren waarvoor pas in de loop van het jaar 1996 enig antwoord zal kunnen worden geboden. Zo memoreren deze leden hier nogmaals het buitengewoon grote belang dat zij hechten aan de uitkomsten en het stappenplan van de zogenaamde Regiegroep, die de samenwerking van betrokken uitvoeringsorganisaties gestalte moet geven waarna nadere regelgeving moet volgen.

De Raad van State, maar ook de Arbeidsvoorzieningsorganisatie zelf wijzen op de buitengewoon complexe overgangperiode die in 1996 ontstaat, indien beide Arbvo-wetsvoorstellen in de loop van 1996 in zouden gaan. De leden van de VVD-fractie achten dit punt, waarover later in deze inbreng meer, van groot belang in relatie tot de door hen gestelde vragen en opmerkingen bij het wetsvoorstel Arbeidsvoorzieningswet 1996. Graag zien deze leden een uitgebreide reactie tegemoet. Met name de uitvoerbaarheid vraagt daarbij extra aandacht.

Naar aanleiding van de memorie van toelichting herinneren de leden van de fractie van D66 aan hun kritische opmerkingen over de mate van centralisatie en van gedetailleerdheid die in de Invoeringswet en de Arbeidsvoorzieningswet 1996 zelf, is gekozen. Bij de centralisatie gaat het daarbij nog om dubbele centrale bevoegdheden: centralisatie naar het Centraal Bestuur Arbeidsvoorziening, en centralisatie naar de minister. Een en ander gaat gepaard met zeer gedetailleerde regelgeving. In het algemeen zijn deze leden van oordeel dat een dergelijke centralisatie en detaillering gauw op gespannen voet komt te staan met de noodzaak van een slagvaardig en flexibel werkende Arbeidsvoorzieningsorganisatie, waarin management en medewerkers, alsmede het bestuur, over voldoende bestuurlijke en uitvoerende armslag dienen te beschikken. Zij hadden reeds in het verslag over wetsvoorstel Arbeidsvoorzieningswet 1996 aangekondigd de diverse, aan de minister, respectievelijk het CBA toegekende centrale bevoegdheden, nauwgezet te zullen nalopen op hun noodzaak en betekenis.

Ter illustratie van hun opvatting wijzen deze leden op het ook in de memorie van toelichting genoemde vereiste van ministeriële goedkeuring voor (mede-)oprichting van en deelneming in stichtingen, maatschappen e.d. door Arbeidsvoorziening. Deze leden begrijpen dat dit vereiste een jaar na inwerkingtreding van de wet ook gaat gelden voor bestaande deelnemingen? Wat is de ratio hierachter, en kan een overzicht worden gegeven van de bestaande deelnemingen? Gaat het bij deze deelnemingen niet meestal om constructies die zijn gekozen om vorm te geven

aan samenwerking tussen arbeidsbureaus en gemeenten, al dan niet samen met de bedrijfsvereniging(en)? Waar deze samenwerking verplicht wordt gesteld, maar de vorm niet wordt voorgeschreven, ligt een ministeriële goedkeuring in dit geval minder voor de hand. Ditzelfde geldt voor deelnemingen en oprichtingen die vallen binnen de kaders die in de jaarlijkse beleids- en begrotingscyclus zijn vastgesteld.

Deze leden zijn van mening dat op een verstandige manier uitdrukking is gegeven aan de bepalingen omtrent de overgang van de oude naar de nieuwe wetgeving, met name waar het financiële aangelegenheden betreft. Zij begrijpen, ook uit de artikelsgewijze toelichting, dat het de bedoeling is om deze artikelen niet anders dan met ingang van een nieuw kalenderjaar in te voeren.

De leden van de GPV-fractie onderkennen het belang van een doelmatige arbeidsbemiddeling van moeilijk plaatsbare werkzoekenden. In dat kader zijn deze leden met de regering van oordeel dat nieuwe en bestaande samenwerkingsvormen van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie met derden met terugwerkende kracht onder het toestemmingsvereiste van de minister dienen te vallen. De leden vinden het echter opvallend dat in het onderhavige wetsvoorstel deze bepaling niet geldt voor de bedrijfsverenigingen. Hierdoor bestaat, naar de mening van deze leden, de mogelijkheid dat deze bedrijfsverenigingen, nadat met Arbeidsvoorziening afspraken zijn gemaakt over de aanwending van de zogenaamde Veegwetbudgetten, met de door het Tica vastgestelde budgetten eigen bemiddelingsorganisaties in het leven roepen. Heeft de regering deze mogelijkheid bewust open gehouden? Is het niet zuiverder om Tica een toezichhoudende taak mee te geven, inhoudende dat met de verstrekte gelden geen eigen bemiddelingsactiviteiten mogen worden gefinancierd?

De leden van de GPV-fractie merken op dat niet is voorzien in een overgangsrecht voor de benoeming van de twee door de gezamenlijke RBA's voor te dragen leden van het CBA. Wat gebeurt er indien de RBA's niet komen tot een eensgezinde voordracht? Is het niet wijs om in ieder geval een termijn te noemen, waarbinnen de voordracht moet plaatsvinden, zodat de plaatsen niet nodeloos lang vacant blijven?

3. Vergunningsstelsels arbeidsbemiddeling en ter beschikking stellen van arbeidskrachten

De ABU (Algemene Bond Uitzendondernemingen) tekent naar de mening van de leden van de CDA-fractie terecht verzet aan tegen het tot nader order van kracht blijven. Zonder enig zicht op de termijnen voelen zij zich benadeeld vanwege de ingevoerde stemprocedure bij gewone meerderheid, het feit dat arbeidsvoorziening uitzendactiviteiten mag gaan ondernemen en zij een «doorgeleidingsplicht» krijgen ten aanzien van de uitzendkracht terzake arbeidsomstandigheden bij de inlener (artikel 21); dit alles terwijl de «gedwongen winkelnering» voor uitkeringsinstanties voor 4 jaar, of langer – ter beoordeling van de minister – gehandhaafd blijft. Deze leden vragen de regering op deze kritiek nader in te gaan en tevens de vraag te beantwoorden of zij deze invoeringswet niet gebruikt voor hele andere doelen (zoals de doorgeleidingsplicht).

De leden van de VVD-fractie stellen met grote spijt vast dat er nog geen eenduidig kabinetsstandpunt is met betrekking tot de nota Flexibiliteit en Zekerheid (kamerstukken II, 1995–1996, 24 543, nr. 1). Daardoor moet via deze Invoeringswet het huidige AB- en TBA-stelsel in stand gehouden worden, zo blijkt uit de memorie van toelichting bij het voorliggende wetsvoorstel. De leden van de VVD-fractie vragen welke nadelen hieraan kleven en waarom dit via dit wetsvoorstel zo geregeld wordt. Deze leden zouden graag een wat ruimere onderbouwing zien voor de noodzaak van deze regeling. Daarin zou tevens een opsomming van voor- en nadelen

van instandhouding van dit vergunningenstelsel passen. Deze leden merken daarbij op dat de voordelen wel voorstelbaar zijn; immers er valt geen gat in de huidige situatie en dat is makkelijk en zekerheid biedend. De vraag is voor wie. De leden van deze fractie verzoeken nadrukkelijk om vooral de nadelen van dit in hun ogen verouderde en inflexibele stelsel nader te belichten. Zien de leden van de VVD-fractie het goed dat er een geheel nieuw, in administratieve zin wellicht moeilijk uitvoerbaar, artikel 21 ter zake van de doorgeleidingsplicht arbeidsomstandigheden wordt ingevoerd?

Zou door de regelgeving TBA onder nieuwe condities bij het CBA te laten, voor de uitzendbranche geen moeizame situatie kunnen ontstaan? Immers regels worden voortaan bij «gewone» meerderheid gewijzigd en sociale partners hebben weliswaar formeel niet meer te staan voor eigenbelang. Of dat informeel ook volstrekt praktijk zal worden is nu nog niet zeker. Dreigt, zo vragen deze leden, niet bovendien het gevaar van bevoordeling van de eigen organisatie omdat Arbvo zich mag begeven op uitzendterrein (de definitie van Arbeidsbemiddeling wordt in de nieuwe Arbvwet verruimd met flexibele arbeidsvormen).

De leden van deze fractie zijn eigenlijk van mening dat toekomstige regelgeving TBA integraal en in samenhang met de nota Flexibiliteit en Zekerheid alsmede met de voorstellen van de sociale partners in de uitzendbranche voor versteviging van de rechtspositie van langdurige uitzendkrachten (CAO Intermediaire Diensten) zouden moeten worden bediscussieerd.

Overigens prijzen deze leden de regering voor het aangekondigde voornemen zich in ILO-verband te willen inspannen om van de bestaande starre en antieke regelgeving in dezen af te komen.

De leden van de D66-fractie spraken hun aarzeling uit over het voornemen om in de Invoeringswet de thans bestaande regelgeving nog volledig te handhaven, waar de regering zelf voornemens is om deze in te trekken. Zij stellen zich achter dit voornemen tot intrekking, uiteraard nadat enkele zaken, zoals de vrijwaring van inlenersaansprakelijkheid en het onderkruipersverbod toereikend geregeld zijn. Deze leden nemen aan dat, mocht de besluitvorming over de flexibiliseringsnota tijdig zijn afgerond, dit deel van het wetsvoorstel alsnog wordt gewijzigd of ingetrokken.

4. Samenwerking en inkoopconstructies

In aansluiting op de opmerkingen in het verslag over de Arbeidsvoorzieningswet 1996, merken de leden van de PvdA-fractie op dat de samenwerking en de inkoop zowel op basis van landelijke als regionale afspraken van de grond moet komen.

Het gaat daarbij om het prestatiebudget van arbeidsvoorziening en afspraken met sociale diensten en bedrijfsverenigingen. De bedrijfsverenigingen zijn daarbij landelijk georganiseerd, maar de gemeentelijke sociale diensten zijn autonoom. Moeten er met alle GSD's afspraken gemaakt worden? Hoe moet dit in de praktijk gaan lopen? Hoe verhouden zich de regionale verantwoordelijkheid voor samenwerking en de centrale aansturing?

Op basis waarvan vindt door het Tica de verdeling over de regio's plaats, zijn dat de concrete uitstroomplannen of is dat een sleutel op basis van het aantal moeilijk plaatsbaren?

Wat wordt de plaats van de sectororganen en wat betekent dit voor de regionale uitvoering?

Ligt het niet voor de hand om de verdeling van prestatiebudget en Veegwetbudget over de regio's aan de hand van een sleutel te doen plaatsvinden, waarna een beroep gedaan kan worden op aanvullende inkoopmiddelen op basis van concrete plannen?

Ook de aanvullende inkoop ingevolge het nieuwe artikel 72 wordt beperkt tot moeilijk plaatsbaren, toch kunnen deze leden zich ook voorstellen dat in een situatie die bijvoorbeeld mogelijk bij Fokker zal ontstaan een bedrijfsvereniging extra inspanningen verricht om mensen elders aan de slag te krijgen. Is dit uitgesloten, zo vragen zij.

Hoe wordt voorkomen dat het bestaan van drie soorten inkoop tot een enorme uitvoeringsbureaucratie gaat leiden? Welke is de achtergrond om naast de goedkeuringsbevoegdheid van de minister op grond van het zesde lid van artikel 72 ook nog een bevoegdheid op grond van het zevende lid toe te kennen om regels te stellen?

Ten aanzien van de inkooprelaties is bij de behandeling van de Veegwet afgesproken dat eerst een tijdelijke, bescheiden start gemaakt zou worden met de Veegwetgelden. De leden van de CDA-fractie pleiten ervoor eerst een evaluatie van de Veegwetbudgetten te doen plaatsvinden, voordat de mogelijkheid wordt gegeven om verder te gaan met het inkoopmodel. Ook het RCO wijst op de bizarre en paradoxale situatie die ontstaat ten gevolge van dit wetsvoorstel. Het inkoopmodel heeft alles te maken met samenwerking in ruimere zin. De regering is van oordeel dat de ontwikkeling van de inkoopfunctie geleidelijk zal moeten plaatsvinden, mede aan de hand van praktijkervaringen. Wat zijn dan de criteria en de toetsingsmomenten? Hoe staat de regering tegenover een degelijke evaluatie op basis waarvan vervolgspraken gemaakt kunnen worden?

De leden van de CDA-fractie onderstrepen in dit verband ook de kritiek van het Tica dat de gedetailleerde en dwingende regelgeving de creativiteit in lokale en regionale samenwerkingsverbanden niet stimuleert. Waarom wordt zo weinig verantwoordelijkheid bij de regio's gelegd? Streeft de gedetailleerde uitwerking van de samenwerking niet het doel van arbeidsbemiddeling voorbij? Wat is de reactie van de regering op deze kritiek? Kan niet gewoon worden volstaan met een wettelijke samenwerkingsverplichting? Ook hier blijkt naar de mening van deze leden weer dat de keuze voor het groeimodel van bovenaf meer problemen dan oplossingen met zich brengt.

Het gevaar van afwentelingsmechanismen, lange beslislijnen, onenigheid over financiering en patstellingen in de gevalshandeling is in de nu voorgestelde systematiek levensgroot aanwezig. Hoe denkt de regering deze ongewenste neveneffecten te voorkomen?

De mogelijkheid voor bedrijfsverenigingen om bemiddelingsactiviteiten niet bij Arbeidsvoorziening, maar bij derden in te kopen kan er uiteindelijk toe leiden dat met publieke middelen een tweede bemiddelingsorganisatie in het leven wordt geroepen. De directie van Arbeidsvoorziening wijst hier ook op in haar brief van 15 januari 1996. De minister is van oordeel dat het niet wenselijk is dat een tweede publieke bemiddelingsorganisatie wordt opgericht. Als dit uitdrukkelijk niet de bedoeling is van het kabinet, hoe denkt de minister deze ontwikkeling dan te voorkomen? De leden van de CDA-fractie zijn nog niet overtuigd van de argumenten op dit punt.

Alles overziend, hebben de leden van de CDA-fractie grote moeite met de bureaucratie ten gevolge van de volgtijdelijke afspraken die gemaakt moeten worden: eerst afspraken over de verdeling van het prestatiebudget van Arbeidsvoorziening, daarna afspraken over de Veegwetgelden van bedrijfsverenigingen en daarna afspraken over aanvullende budgetten vanuit de WW. Dit alles moet volgtijdelijk. Daarenboven zal het Tica regels stellen voor de jaarplannen van de bedrijfsvereniging, die op zich weer goedkeuring behoeven van de minister. Conform deze procedures zijn de drie kolommen vanaf juni van elk jaar bezig om met elkaar te praten over budgetverdelingen voor het daaropvolgende jaar, terwijl de minister langs allerlei wegen kan ingrijpen. Tenslotte kan de minister bij

de behandeling van de begroting uiteindelijk overal nog ingrijpen. Dit werkt naar de mening van de leden van de CDA-fractie verlamvend.

De grote samenhang tussen arbeidsvoorziening en sociale zekerheid pleit ervoor de discussie over beide dossiers in onderlinge samenhang en gelijktijdig te voeren. Deze leden houden daarom vast aan de aanvaarde motie van Hoof c.s. (kamerstukken II, 1995–1996, 24 400 XV, nr. 28). Hoe ziet de regering deze motie in relatie met het tot nu toe gevolgde traject? Natuurlijk zijn de afzonderlijke kolommen van een zo diverse en specifieke aard, dat aparte trajecten doorlopen moeten worden, de verwevenheid is echter zo groot, dat een discussie over de samenhang noodzakelijk is.

De leden van de VVD-fractie zijn positief over het invoeren van marktwerking door middel van inkoopregelingen voor bedrijfsverenigingen en gemeenten. Zij gaven echter al eerder aan nadrukkelijk geen voorstander te zijn van de zogenaamde gedwongen winkelnering. Aangezien in dit wetsvoorstel iets meer duidelijkheid omtrent de inkoopconstructie wordt gegeven, stellen deze leden dit punt hier als een van de hoofdpunten aan de orde. Vragen die bij deze leden opkomen luiden als volgt. Kan uitgebreider worden onderbouwd waarom voor een zo lange periode van «gedwongen winkelnering» wordt gekozen? En vooral waarom ook nog eens een verlenging van deze verplichting tot na 1999 min of meer wordt aangekondigd? Deze leden bepleiten op zeer korte termijn op zijn minst op een aantal plaatsen in Nederland een «vrije regeling» op dit gebied. In de vorm van een experiment van bijvoorbeeld twee jaar kan zo uitgeprobeerd worden of de angst voor doorbreking van de samenwerkingsgedachte, zoals velen die naar voren brachten, wel zo gerechtvaardigd is. Overigens zou zo'n 2 jaars-termijn ook kunnen dienen als proefperiode voor gebieden met gedwongen nering. Een dergelijke evaluatie van beide experimenten biedt het kabinet, de Kamer, en samenwerkingspartners wellicht een goed inzicht voor de toekomst. Graag vernemen deze leden een goed onderbouwde reactie op deze suggesties.

Overigens delen deze leden de in een aantal reacties neergelegde visie, dat meerdere geldstromen en daarmee gepaard gaande afstemming niet bepaald inzichtelijk zijn. Ook niet qua volgtijdelijkheid. Naast de reeds in de inbreng over het wetsvoorstel Arbeidsvoorzieningswet 1996 geconstateerde diversiteit aan geldmiddelen ontstaan hier opnieuw teveel geldstromen. De leden van de VVD-fractie achten dit moeilijk voor de uitvoerbaarheid. Graag zien zij een reactie op dit punt van de regering tegemoet.

Gesteld wordt dat de nABW moet worden aangepast om de inkoopregeling mogelijk te maken. Tegelijk oppert de regering zelf al de suggestie om een en ander in de komende WIW te regelen. De leden van deze fractie vragen waarom niet nu al die heldere keuze gemaakt wordt. Kan de regering dit nader verklaren? Deze leden vragen of wijziging van een net aangenomen en inwerkinggetreden wet echt noodzakelijk is. Wordt de ABW na vaststelling en inwerkingtreding van de WIW dan opnieuw gewijzigd?

De leden van de VVD-fractie vragen waarom nog niet helder is of Arbeidsvoorziening wel/niet/gedeeltelijk vennootschapsbelastingplicht krijgt opgelegd. Deze leden bepleiten nadrukkelijk om Arbeidsvoorziening «boven-wettelijke» ruimte te geven, maar daarbij geen bevoorrecht plaats te laten vinden. Kortom, geen nieuwe klachten zoals bij de Start-constructie over valse concurrentie en oneigenlijke belastingvoordelen.

Verder zouden de VVD-fractieleden graag door de regering worden geïnformeerd over de gedachten die de regering zich inmiddels heeft gevormd met betrekking tot de uitwerking van de aangenomen motie van Van Hoof c.s. ingediend bij de behandeling van de begroting van Sociale

Zaken en Werkgelegenheid 1996 op 7 december 1995 (kamerstukken II 1995–1996, 24 400 XV, nr. 28). Wanneer komt het kabinet met concrete voorstellen, zo vragen de leden van de VVD-fractie.

De leden van de D66-fractie verwijzen allereerst naar het Kamerdebat dat binnenkort gevoerd zal worden naar aanleiding van de motie-Van Hoof c.s. over de samenhang tussen de herziening van de Arbeidsvoorzieningswet en de herstructurering van de uitvoeringsorganisatie sociale zekerheid. Uiteraard zouden zij bij die gelegenheid ook in samenhang tot standpuntbepaling komen over de parallellie tussen beide operaties. Reeds nu laten zij echter weten zeer te hechten aan een snelle totstandkoming van een effectieve samenwerking tussen bedrijfsverenigingen, arbeidsbureaus en gemeenten, juist vanwege de overeenkomstige doelstelling van deze instanties, te weten een zo effectief mogelijke bevordering van arbeidsparticipatie voor degenen die dat kunnen, en een soepel verlopend sociale zekerheidsstelsel voor degenen die dat nodig hebben. Die samenwerking is in de praktijk nimmer tot stand gekomen, ondanks de vele, soms tientallen jaren durende studies en discussies die hierop betrekking hebben.

In dit licht kunnen deze leden op zich onderschrijven dat de recentelijk in gang gezette bewegingen rond de procesgerichte samenwerking, de veranderingsopdracht, het cliënt-volgsysteem en dergelijke de ruimte wordt gegeven om tot resultaat te leiden en dat dus wat dit betreft de invulling van de samenwerking vooral in de praktijk kan worden «uitgevonden». Anderzijds menen deze leden dat er alle aanleiding is om dit proces niet voor de zoveelste keer te laten verzanden in competentie- en afbakeningsconflicten tussen organisaties, welke dezelfde of althans overeenkomstige publieke doelstellingen hebben. Deze leden menen dat uitkeringsgerechtigden en werkzoekenden er recht op hebben dat er een toegankelijke, eenvoudig bereikbare, zo veel mogelijk achter één loket gehuisveste organisatie ontstaat, die erop gericht is om samen met de uitkeringsgerechtigde zo effectief mogelijk te komen tot toeleiding tot de arbeidsmarkt.

Ten aanzien van het inkoopmodel ondersteunen de leden van de D66-fractie in het algemeen de lijn van de regering. Er is, ook naar het oordeel van deze leden, geen reden om, zoals sommigen wel bepleiten, tot 1999 te wachten met een eventuele verdere uitbouw van het inkoopmodel. Deze leden ondersteunen dan ook dat het inkoopmodel tot stand komt zowel bij gemeenten als bij bedrijfsverenigingen, zowel naar aanleiding van de Partijovereenkomst uit december 1994 als daarboven naar aanleiding van de politiek uitgesproken wens daartoe, zowel waar het gaat om de toeleiding van moeilijk plaatsbare werklozen als om de reïntegratie van gedeeltelijk arbeidsgeschikte werknemers. Deze leden hebben niettemin behoefte tot enkele kritische kanttekeningen.

Zij vrezen dat onvoldoende is gewaarborgd dat geen alternatieve bemiddelingsorganisaties met publieke middelen worden opgezet. Op welke wijze zal worden gegarandeerd dat bedrijfsverenigingen, dan wel gemeenten, geen eigen bemiddelingsorganisaties gaan opzetten, die dan gaan concurreren met de publieke arbeidsvoorziening?

Een tweede vraag die deze leden stellen betreft de verplichte winkelnering, die ten aanzien van de in de Partijovereenkomst genoemde inkoopmiddelen tot en met 1999 in stand wordt gehouden. Deze leden menen dat het inkoopmodel er juist op is gericht om concurrentie op kwaliteit mogelijk te maken en dat een intrinsiek kenmerk ervan is dat de klant zijn geld ook anders kan besteden. Binnen de garantie dat bedrijfsverenigingen of gemeenten geen eigen bemiddelingsinstanties gaan opzetten, moeten zij wel de mogelijkheid hebben om in vrije keuze de middelen te kunnen besteden. Arbeidsvoorziening moet het hebben van het kwalitatieve produkt, niet van verplichte winkelnering. Op zich kan

men zich voorstellen dat er ten aanzien van de besteding van een deel van de middelen gedurende een korte tijd een verplichte winkelnering bestaat, maar of dit moet duren tot en met 1999 betwijfelen deze leden sterk. Bovendien zijn zij van mening dat verplichte winkelnering na 1999 in ieder geval niet aan de orde dient te zijn.

Overigens herinneren deze leden aan (hun steun aan) de motie-Van Hoof bij de begrotingsbehandeling van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor 1996, waarin wordt uitgesproken dat ook voor de andere dan de huidige 19 gemeenten het inkoopmodel tot ontwikkeling dient te worden gebracht. Hoe staat het met de voorbereidingen daartoe, zo vragen deze leden.

Ten slotte vragen de leden van de D66-fractie hoe het staat met het nader onderzoek in het kader van de eventuele vennootschapsbelastingplicht voor ZBO's (zoals de Arbeidsvoorzieningsorganisatie). Wat betreft de heffing van BTW vragen deze leden naar «de bestaande praktijk». Hoe ziet deze er thans uit?

De leden van de GPV-fractie zijn van mening dat hoewel er sprake is van dezelfde doelgroep de verantwoordelijkheden van de Arbeidsvoorziening een andere moet zijn dan die van de uitkeringsorganisaties. De Arbeidsvoorziening dient primair haar activiteiten te richten op het verbeteren van de aansluiting van het aanbod van werkzoekenden op de vraag naar arbeidskrachten. De uitkeringsorganen dienen via begeleiding en controle werklozen te stimuleren uit de uitkeringsregeling te stromen. Uit de memorie van toelichting blz. 5 e.v. blijkt dat wat betreft de bemiddeling een procesgerichte samenwerking van de Arbeidsvoorziening met de uitkeringsorganisaties van de bedrijfsverenigingen en de gemeenten wordt vormgegeven. Deze leden vragen waar de grens ligt voor de uitkeringsorganen tussen de activiteiten van begeleiding en controle, waarvoor zij primair verantwoordelijk zijn, en de activiteiten die in samenwerking met de Arbeidsvoorziening moeten worden vormgegeven? Kan de regering hierin helderheid verschaffen?

De leden van de GPV-fractie merken op dat op basis van artikel 33 van de Invoeringswet de mogelijkheid bestaat dat uitkeringsorganisaties ook na 1999 verplicht worden bemiddelingsactiviteiten bij de Arbeidsvoorziening in te kopen. Waarom wordt deze mogelijkheid opgehouden? Is de regering er nog niet van overtuigd dat de Arbeidsvoorzieningsorganisatie na 1999 een concurrerende positie kan innemen ten opzichte van andere bemiddelingsorganisaties? Is de regering ook niet van mening dat dit artikel het streven naar een concurrerende positie kan ondermijnen?

De leden van de GPV-fractie vragen of de interpretatie van het gestelde in de memorie van toelichting blz. 7 en 8 juist is, dat de gemeenten voor de arbeidstoeleiding van bijstandsgerechtigden niet per se gebruik hoeven te maken van de diensten van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie. Betekent dit dat, evenals eerder in het verslag is genoemd voor de bedrijfsverenigingen, ook de gemeenten eigen bemiddelingsactiviteiten in stand kunnen houden of in het leven roepen? Tevens vragen deze leden of gemeenten, in tegenstelling tot de bedrijfsverenigingen, zelfstandig kunnen beslissen welke uitkeringsgerechtigde moeilijk plaatsbaar is.

5. Rapport interdepartementale werkgroep financiële vernieuwing arbeidsvoorziening

Het rapport van de interdepartementale werkgroep inzake de financiële aansturing geeft helder aan dat het succes van inkoopregelingen afhankelijk is van het existentieel belang dat uitvoeringsorganisaties moeten krijgen bij bevordering van de uitstroom van moeilijk bemiddelbaren. De leden van de VVD-fractie achten dit een zeer logisch standpunt en betreurden al eerder de in hun ogen magere reactie op dit rapport.

Opnieuw houden deze leden hier dus een nadrukkelijk pleidooi voor een diepgaande beschouwing van de regering over dit rapport en dan vooral gericht op het inkoopmodel en existentieel belang.

6. Overig

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de brief van de directeur van Arbeidsvoorziening van 17 januari 1996 aan de vaste kamercommissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid met als bijlage een in opdracht van Arbeidsvoorziening gemaakte accountantsanalyse met betrekking tot de te verwachten problemen inzake het financieel beheer. In aansluiting op de door deze leden gestelde vragen en opmerkingen bij het wetsvoorstel Arbeidsvoorzieningswet 1996, zouden deze leden graag weten of de conclusie uit deze analyse door de regering wordt gedeeld.

II. ARTIKELSGEWIJZE BEHANDELING

Artikel 2

Dit artikel leidt tot onzekerheid voor degenen die van Arbeidsvoorziening afhankelijk zijn. De ruime variëteit aan mogelijkheden kan tot chaos leiden. De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat beter in één keer naar de nieuwe situatie kan worden overgegaan.

Artikel 16

De leden van de PvdA-fractie verwijzen naar de opmerkingen die zij bij artikel 10 van de Arbeidsvoorzieningswet hebben gemaakt.

Artikel 20

Waarom wordt bij de handhaving van de status quo ten aanzien van het vergunningenbeleid een uitzondering gemaakt voor de besluitvormingsprocedure in het CBA, zo vragen de leden van de PvdA-fractie. Ligt het gezien de gevoeligheid van de materie niet voor de hand om de status quo integraal te handhaven tot het moment van afronding van de besluitvorming?

Artikel 22

Onderdeel D

Artikel 72 Werkloosheidswet

Met betrekking tot de voorgestelde wijziging van de Werkloosheidswet merken de leden van de PvdA-fractie op dat de voorgeschreven samenwerking op grond van het tweede lid van artikel 72 een beperktere reikwijdte heeft dan artikel 6 van de Arbeidsvoorzieningswet of artikel 63 van de OSV. Deze leden gaan ervan uit dat dit niet de bedoeling is. Verandering van de volgorde van de leden en een redactionele aanpassing kunnen dit verhelpen.

Wat betreft het derde lid van dit artikel merken de leden van de PvdA-fractie het volgende op.

Hoewel de memorie van toelichting duidelijk maakt dat het niet de bedoeling is dat bedrijfsverenigingen of uitvoeringsinstellingen zelf bemiddelingsactiviteiten gaan uitvoeren, is de tekst van de wet te samen met de tekst van het convenant ontvlechting niet waterdicht. In het derde lid van artikel 72 is geregeld dat de bedrijfsvereniging de bemiddelings-

taken opdraagt aan de Arbeidsvoorzieningsorganisatie of aan derden, niet zijnde de uitvoeringsinstelling op grond van artikel 51 OSV. De vraag is echter of derden wel gevormd kunnen worden door onderdelen van de holding waarvan de uitvoeringsinstelling (UVI) deel uitmaakt. De staatssecretaris heeft in het algemeen overleg van 2-11-95, en het plenair debat op 14-11-95 uitgesproken dat het ontwikkelen van nieuwe arbeidsbemiddelingstaken in de B-poot van de holding niet gewenst is, maar er is geen basis voor een verbod ervan. Sterker nog, deze leden stellen vast dat bemiddeling op grond van artikel 5, tweede lid van het convenant tot de kerntaken van de UVI behoort, die zij het binnen het kader van een administratieovereenkomst, kunnen worden uitbesteed aan derden binnen of buiten de holding (lid 6).

Overigens merken deze leden op dat ook ter zake van de inkoop door gemeenten (artikel 137 a) dezelfde vragen gesteld kunnen worden, omdat ook hier het begrip derden ruimte laat.

Ook op dit punt achten de leden van de PvdA-fractie het gewenst dat voorkomen wordt dat met publieke middelen een dubbele uitvoeringsorganisatie op het vlak van de arbeidsbemiddeling tot stand komt.

Uit het nieuwe artikel 72 blijkt vooral hoe complex en langdurig de procedures worden, zo merken de leden van de CDA-fractie op. Naar aanleiding van de kritiek van de Raad van State zijn lid 1 en 2 inderdaad duidelijker geformuleerd. Dat neemt echter de kritiek op de bureaucratie in de rest van het artikel niet weg.

Artikel 27

Het hier voorgestelde ter wijziging van de WAGW leidt ertoe dat ter zake van de bemiddeling van gedeeltelijk arbeidsongeschikten hetzelfde regime gaat gelden als bij de WW. Wat zijn nu de financiële consequenties voor Arbeidsvoorziening vanaf het moment dat Arbeidsvoorziening de expliciete taak krijgt om ook deze groep te gaan bemiddelen, zo vragen de leden van de PvdA-fractie. Worden de deskundigheden ook overgeheveld, hoe moet dit proces gaan lopen?

Artikel 28

De leden van de D66-fractie vragen wat de redenering is achter het laten vervallen van de voorafgaande goedkeuring van het Ctsv bij het beschikbaar stellen van budgetten. Hoewel de procedure om te komen tot inkoop in het algemeen erg ingewikkeld is, menen deze leden dat juist voorafgaande toetsing door het Ctsv erg belangrijk is, op grond waarvan vervolgens eventuele andere stappen in de procedure kunnen worden versneld of kunnen vervallen.

De voorzitter van de commissie,
De Jong

De griffier van de commissie,
Pe